

Handläggare
Kommunstyrelseförvaltningen
Torstein Tysklind
Ekonomidirektör
08-578 297 30
torstein.tysklind@tyreso.se

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse
Datum
2020-11-24

Sida
1 (5)
Diarienummer
2020/KS 0268 12

Mottagare
Kommunledningsutskottet

Partiell inlösen av ansvarsförbindelse för pensionsskuld

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till kommunstyrelsen för beslut i kommunfullmäktige

1. Ett inriktningsbeslut fattas om att kommunen kan genomföra en partiell inlösen av kommunens ansvarsförbindelse för pension i bokslutet för 2020. Inlösen ska vara begränsat uppåt till en kostnad om 40 miljoner kronor. Beslutet om att genomföra affären ska ske under följande förutsättningar:
  - a. Att upphandlingen av försäkringslösning för partiell inlösen har genomförts och att avtal har tecknats med en leverantör i tid för att genomföra transaktionen senast 2020-12-31
  - b. Att de villkor som kommunen erbjuder för att genomföra en partiell inlösen bedöms som fördelaktiga
  - c. Att den effekt som en partiell inlösen ger på kommunens framtida ekonomi bedöms som fördelaktiga.
2. Kommunfullmäktige delegerar till kommunstyrelsens ordförande att, i samråd med kommunstyrelsens presidium, göra bedömningen om villkoren är uppfyllda och fatta det slutgiltiga beslutet om att genomföra en partiell inlösen.

Kommunstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Kommundirektör

Torstein Tysklind
Ekonomidirektör

Sammanfattning

Klicka eller tryck här för att ange text.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen beslöt 2020-10-27 att ge kommundirektören i uppdrag att utreda och om möjligt skapa förutsättningar för kommunen att kunna tillämpa partiell inlösen av ansvarsförbindelse för pensionsskuld.

Bakgrund

Vid årsskiftet 1997/1998 förändrades pensionssystemet inom det kommunala området. Pensioner intjänade efter detta datum fonderas fortlöpande i den kommunala bokföringen. Pensioner intjänade före detta datum hanteras som en ansvarsförbindelse som inte är en del av kommunens balansräkning. Vid delårsbokslutet 2020-08-31 uppgick denna ansvarsförbindelse för Tyresö kommun till 729,3 mnkr. De kostnader kommuner har för pensioner intjänat före 1998 kostnadsförs fortlöpande på utbetalningsåret.

Ansvarsförbindelsen kan öka som en effekt av inflationsuppräknningar, höjda livslängsantaganden och räntor, samtidigt minskar skulden i takt med utbetalningarna.

Normalt belastas kommunens resultaträkning varje år med kostnaden för den pension som under året betalas ut till de medarbetare som arbetade i kommunen före 1998. Kommunen kan dock välja att göra en partiell inlösen av ansvarsförbindelsen, där man försäkrar bort en del av denna hos ett pensionsbolag. Kostnaden för transaktionen belastar då det året den bokförs. Effekten blir att den årliga kostnaden för pensioner intjänad före 1998 kommer att minska.

Prognostiserat överskott 2020

För 2020 prognostiseras kommunen (oktober) få ett ekonomiskt överskott på cirka 187 mnkr vilket är knappt 131 mnkr bättre än budgeterat.

Om kommunen inte gör något kommer hela detta överskott läggas till kommunens egna kapital vilket ger effekten att kommunens soliditet höjs. Det egna kapitalet används för att finansiera kommunens investeringar, och överskottet innebär att kommunen behöver låna mindre pengar.

Kommunallagen innehåller ett krav på att en kommun ska ha en ekonomi i balans. Om kommunen gör ett underskott, så ska detta återställas inom tre år genom överskott. Detta får som effekt att en kommun normalt sätt *inte* kan använda ett upparbetat överskott för att finansiera framtida underskott. Ett undantag är om kommunen tillämpar resultatutjämningsreserven (se nedan). En effekt av detta är att i princip är pengar som ligger i det egna kapitalet ”låsta” där och kan inte föras tillbaka till kommunens drift.

Ett överskott på 187 mnkr motsvarar 6,6 % av skatteintäkterna. Kommunen har under mitten 10-talet haft ett antal år med svaga överskott. Dock har medelvärdet för 2010-2019 uppgått till 2,2 %. Det prognostiserade resultatet för 2020 skulle innebära att det 10 åriga medelvärdet skulle höjas till 2,6 %. Kommunen hade från början av perioden ett överskottsmål på 2 % som mot slutet av perioden har höjts till 2,5-3%.

Kommunens finansiella mål, att varje år ha ett överskott på 2-3 % av skatteintäkterna, kommer just från en strävan att öka det egna kapitalet. Syftet med ökningen är att delfinansiera de stora investeringarna som kommunen står inför. Det är dels osäkert om kommunen skulle kunna låna till alla planerade investeringar, dels skulle det innebära en icke önskvärd ökning av låneskulden som framtida generationer blir tvungna att betala.

Alternativa lösningar

Det finns två alternativ till att lägga överskottet till det egna kapitalet.

- Att lägga överskottet i resultatutjämningsreserven
- Att göra en partiell inlösen av pension

I bokslutet 2019 valde kommunen att avsätta 37,0 mnkr till en resultatutjämningsreserv (RUR). Reserven är ett undantag från balanskravet, och innebär att kommunen i en lågkonjunktur, med fallande skatteintäkter, kan välja att kompensera detta genom att lyfta medel från reserven. Reserven har dock en rad begränsningar, bl.a. att den endast kan användas till att täcka uppkomna underskott, men inte till att jämna ut resultat mellan åren. Resultatutjämningsreserven kan vara en viktig resurs för en kommun i en period långvarig ekonomisk lågkonjunktur, då fallande skatteintäkter annars kan tvinga kommunen att göra kraftiga neddragningar. Pengar som avsätts till resultatutjämningsreserven ligger kvar i det egna kapitalet och kan användas till att finansiera investeringar så länge som kommunen inte väljer att använda reserven för att täcka ett underskott.

Ett annat alternativ är att göra en partiell inlösen av kommunens ansvarsförbindelse för pension. En partiell inlösen av pension skulle innebära att kommunen under 2020 köper och betalar en försäkring som försäkrar bort en del av kommunens ansvarsförbindelse för pension. Om kommunen till exempel skulle köpa en försäkring som kostar 40 mnkr skulle effekten bli att årsresultatet sänks med samma belopp. Prognostiserat resultat skulle då i Tyresös fall justeras till 147 mnkr. I och med att ett försäkringsbolag skulle ta över ansvaret för pensionen kommer kommunens kostnader för pensioner i framtiden minska. Detta är i princip det enda sättet som kommunen kan välja att bokföra kostnader nu för att sänka sina framtida kostnader.

För att en effekt ska uppnås på resultatet för 2020 måste den ekonomiska transaktionen genomföras innan 2020-12-31. Det innebär att likvida medel måste betalas ut från kommunen till ett försäkringsbolag, och att kommunens likviditet sjunker med det utbetalda beloppet. En effekt av detta blir att kommunen kommer behöva låna mer medel än annars för att betala investeringar och andra kostnader.

En partiell inlösen innebär sannolikt också en extra kostnad för kommunen: Ett försäkringsbolag vill inte ta över risken för kommunens åtaganden utan att de tar betalt för det. En partiell inlösen kommer, under förutsättning att försäkringsbolaget gör en korrekt riskbedömning, innebära att kommunens totala kostnad för pensionsåtagandet blir något dyrare.

Kommunstyrelseförvaltningens uppfattning är att en begränsad partiell inlösen av pension kan vara ett bra alternativ för kommunen 2020 med tanke på det exceptionellt goda ekonomiska resultat kommunen väntas få. Förvaltningen föreslår att en inlösen begränsas till en kostnad på 40 mnkr. För att fatta beslutet måste en bedömning göras av att villkoren för en partiell inlösen och de ekonomiska effekterna är positiva för kommunen.

I anslutning till beslutet om kommunens årsredovisning kan kommunen fatta beslut om att eventuellt även tillämpa RUR i bokslutet för 2020. När det beslutet fattas kommer kommunens faktiska ekonomiska resultat för året att vara känt.

Delrapportering av uppdraget

Det uppdrag kommundirektören har fått var att utreda och om möjligt skapa förutsättningar för kommunen att kunna tillämpa partiell inlösen av ansvarsförbindelse för pensionsskuld.

Sedan förra kommunstyrelsemötet att kommunen upphandlat en partner som hjälper oss med att:

- Genomföra en upphandling av en option för att genomföra en partiell inlösen av pension. En sådan upphandling är utannonserad, och en tilldelning kommer att kunna ske i mitten av december.
- Göra en analys av kommunens pensionsåtagande, och ge oss ett underlag att bedöma de ekonomiska effekterna av en partiell inlösen. Det uppdraget är under arbete, och kommer att redovisas tidigt i december.

En slutgiltig rapportering av uppdraget kommer att kunna ges under våren 2021.

Beslut om partiell inlösen av pension

Frågan om en partiell inlösen av pension lyftes vid kommunstyrelse-sammanträdet i slutet av oktober. Det innebär att tidplanen för att kunna genomföra transaktionen så att den påverkar bokslutet 2020 är mycket knapp.

En förutsättning för beslutet är att analysen av kommunens pensionsåtagande är genomförd. Den analysen kommer att vara tillgänglig i början av december, d.v.s. efter kommunstyrelsens sammanträde 2020-12-01. Med utgångspunkt av den analysen kan ett beslutsunderlag tas fram som tydligare beskriver de effekter en partiell inlösen kan ge och vilka kostnader det innebär för kommunen. Det underlaget ska sedan ligga till grund för beslutet om kommunen ska genomföra inlösen.

En förutsättning för att genomföra en eventuell inlösen är att kommunen hinner teckna avtal med ett försäkringsbolag om tjänsten.

Bedömningen är dock att det kommer att vara möjligt att genomföra en partiell inlösen av pension innan årsskiftet. Med nuvarande tidplan är det möjligt att fatta ett beslut om att göra det dagarna innan jul.

Inriktningsbeslut

För att hinna med att genomföra affären innan årets slut kommer det vara nödvändigt att antingen delegation ges att fatta beslutet eller att extra möten genomförs av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Det som bedöms enklast är att fullmäktige fattar ett inriktningsbeslut som öppnar för att genomföra affären om vissa förutsättningar är uppfyllda. Det slutgiltiga beslutet kan sedan fattas av kommunstyrelsens ordförande på delegation, efter en avstämning med kommunstyrelsens presidium.